

Landskap: *Västergötland* Upptecknare: *Hel Johansson, Hvid*
Härad: *Kind* Berättare: *olika personer; se uppt. bladens
bakom!*
Socken: *Ö. Frölunda* Berättarens yrke: _____
Uppteckningsår: *1964* Född år _____ i _____

Auktioner. s. 1-42.

Ulmav. 193

ACC. N:R M. 16307:1

FOLKLIVS-
ARKIVET
/ LUND

allma
A - U K T I O N E R M 193.

Innan jag börjar att besvara denna frågelistas egentliga frågor vill jag ange att mycket, som förekom på auktionerna under slutet av 1800 talet och så förekom här på orten så sent, som i slutet av 20 talet, i vissa fall även under 30 talets början. Största skillnaden på dessa tider torde vara sättet att kungöra auktionerna och att ingen ölförsäljning förekom under den sist nämnda tidsepo-ken. Den under slutet av 1800 talet så gott som allmänvanliga välkomstsupen till alla auktionsbesökarna, som ville ha sprit, var ej allmän under slutet av 20 och början av 30 talet. I vissa fall förekom denna välkomstsup även då. Jag har själv varit värd på en auktion år 1929 då auktionsfolket skulle hälsas välkomna med en sup. Till detta återkommer jag senare .

Årligen återkommande auktioner.

Om man rubricerar landsbygdens auktioner under slutet av 1800 talet "för årligen återkommande" blir nog rubriken ganska rätt, för det torde i stort sett ha förekommit varje år, vissa år flera stycken

11/12-64

ACC. N:R

M. 16307:2.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

1.

Andra färre, dock ingå, som kunde i förväg bestämmas att äga rum det ena eller andra året. Vad som bestämde dessa landsbygdsauktioner i stort sett, var händelser av olika slag, som inträffade hos alla den tidens befolkningsgrupper.

Under årets första kvartal—före den 14 mars— var i regel auktioner på arrende gårdar, som skulle av eller tillträdas denna datum.

Även som på gårdar, som var sålda med tillträde denna datum. Försäljning av en gård, likaså arrendebyte, kunde under vissa omständigheter—sjukdom, dödsfall m, m, även ske under en annan årstid. Det vanliga var dock före den första mars.

Vad jag och mina berättare minnes och hört omtalas, torde ej några auktioner ha förekommit här tredjedag jul, i så fall får detta hänföras till ett undantag. Någon marknad har ej förekommit här inom Ö. Frölunda socken, och någon auktion var ej vanligt att ha när det var marknad på de platser, som brukade att besökas av ortsbefolkningen härifrån. Både en auktion och en marknad i slutet av 1800 talet var ju folkattraktioner. Däremot är det ju möjligt, och var kanske också passande med en auktion på marknadsdagen på den ort som marknaden var. Det torde ej heller varit vanligt med ^{auktion} ~~marknad~~

ACC. N:R M. 16307:3.

FOLKLIVS-
ARKIVET
3. LUND

här på orten lördagen före Michelmässa eller Mikaelimåndagen.
I stort sett har väl marknaderna vid denna årstid hört städerna
till. I varje fall var det ett ordstäv här förr, som sade.
"Tomasmässodag" är det marknad i varje stad.
Angående auktion på bärgat gods från strandade fartyg, kan jag av
naturliga skäl "ortens geografiska läge" ej svara någonting på.

Oregelbundna auktioner.

De slag av oregelbundna auktioner, som förekom kunde vara av den
eller de orsaker, som efterfrågas i frågelistan. Vid flyttning fö-
rekom väl att det blev auktioner, men här på orten får det nog be-
traktas, som mera sällsynt och jag räknar då med slutet av 1800 ta-
let. De flesta, som flyttade då var i regel unga personer, som flyt-
tade ut från sitt hem. I regel hade dessa unga ej så många tillhö-
righeter, att det var något att sälja på auktion. Om de ägde något
som var något skrymmande eller på annat sätt svårt att flytta med
sig, sålde de detta i regel under hand.

Vi d konkurs eller dödsfall kunde en auktion inträffa under vill-
ken årstid som helst. Likaså vid avträde av hemman. I så fall var

ACC. N:R M. 16307:4.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

4, —

det också i regel att en oförutsedd händelse av något slag hade inträffat. När de gamla överlämnade sina gårdar och likaså med arrendegårdar och torp om ej sjukdom eller dödsfall inträffade, var det alltid den 14 mars, som var tillträdesdag. Någon auktion här inom socknen på grund av emigration till Amerika har jag och mina berättare ej hört omtalas. Vad jag själv har hört berättas och läset om angående denna emigration, var det väl första hand Småland som detta inträffade.

Bokauktioner förekom här ett par gånger, jag var själv med på en sådan en gång eller rättare sagt fick jag följa med far på en sådan, det var år 1913 på hösten.

Annonsering.

Före 1900 talet torde alla auktioner här på orten endast kungjorts i kyrkan. Kungörelse om socknens auktioner förekom i kyrkan ganska långt in på 1900 talet också. I slutet av 1800 talet och före var det vanligt att när en auktion kungjordes i kyrkan, att allt som skulle säljas, åtminstone det vesäntligaste, lästes upp. De senaste åren, som kungörelser om auktioner förekom i kyrkan, kungjor-

ACC. N:R M. 16307:5.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

5

des endast platsen för desamma. I äldre tid var det också vanligt om det var en större auktion, att läsa kungörelsen om densamma två söndagar i kyrkan. Affichering förekom ej, Annonsering torde ej heller ha förekommit före 1900 talet. Vad mindre auktioner beträffar förekom ej annonsering förrän långt in 1900 talet. Budskickning i en egentlig mening torde ej heller ha förekommit. Med auktionskungörelsens uppläsning i kyrkan, spred sig ryktet snabbt och bra. På den tiden var det alltid någon från socknens olika byar, som var till kyrkan, och de som ej var där frågade alltid sina grannar, som varit där "va hördes det av i kyrkan i dag".

Budskickning i en viss mening förekom dock. Ofta var det så, att man ganska långt i förväg visste eller hört omtalas att det skulle bli en auktion där eller där, altså innan någon dag för densamma var bestämd. Någon person eller personer, som hade anhöriga, bekanta eller vänner i någon grannkommun eller längre bort, som de visste var intresserade av denna auktion, brukade då på ett eller annat sätt att meddela dem om detta.

Om det var en större auktion brukade landsfiskalen för orten att meddelas, men ej om det var en mindre auktion. Detta berättar

ACC. N:R M. 16307:6.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

6. —

Per Johansson vars fader hade varit auktionsförrättare. Fjärdingsmannen brukade också i regel att närvara på alla auktioner. Per Johansson kunde ej med riktig säkerhet erinra sig om han enligt sin tjänst var skyldig till detta, men trodde att han var det. Innan jag kommer längre bort i frågelistan vill jag göra ett tillägg angående auktioner på grund emigration till Amerika. Jag har upptecknat att troligen inga auktioner förekom på grund av att hela familjen emigrerade. Men emigrationen torde dock ha varit orsak till auktioner. Det hände att mannen reste, med tanke på att återkomma om något år, men ej gjorde det. Om det gällde någon mindre gård, som ofta var fallet, kunde det bliva ekonomiskt svårt för familjen. En sådan familj kunde då bliva bringade till att antingen sälja gården eller arrendera bort den, med auktion, som följd.

Vad gjorde man auktion på.

Som svar på detta tar jag, som första exempel en jordbruksfastighet. större eller mindre. Vad som beträffar gårdar var det högst sällan att dessa försålles på auktion. Dessa såldes gärna under hand. Gällde det exekutiv auktion blev förhållandet ett annat, men det

ACC. N:R M. 16307:7.

FOLKLIVS-
ARKIVET
7. LUND

torde ha förekommit mycket sparsamt här, såväl i äldre, som nyare tid. Mina berättare eller jag kan ej ge någon skildring av detta. På en gård var det endera all yttre eller inre egendom eller båda delarna. Till yttre lösegendom räknades också befintliga djur av skilda slag. Byns gemensamma mark likaså fiskevatten och jaktmark torde alldrig varit någon auktion på här. Auktion på växande gröda har förekommit såväl i äldre tid, som senare och förekommer även nu. I äldre tid torde detta ha förekommit mindre än på senare. Förr förekom auktioner på växande gröda ganska litet här på orten. När det förekom var det i regel någon jordbrukare, som genom olyckshändelse eller på annat sätt blivit sjuk och ej orkade med slotta eller skörd eller bådadelarna. Sådana auktioner, som förekommer i dag på växande gröda är i stort sett hos de jordbrukare, som bedriver kreaturslösa jordbruk. En viss del av jorden lägges då i vall för varje år, och denna höskörd brukar de i regel att ha auktion på. I vissa fall försäljes den också under hand.

ACC. N:R M. 16307:8.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

8

Var försiggick auktion.

På byns samlingsplats var det ej vanligt att auktionerna försiggick här. Det var endast exekutivauctioner, som brukade att hållas på allmän plats. T, e, x, utmätning av djur. En par sådana auktioner har jag hört omtalas här, som var på kyrkbacken eller planen vid sockenstugan.

Om en sådan exekutivauction vill jag uppteckna följande, som min far har berättat för mig, och många andra med honom. Men jag vill då först anteckna, att denna person, en medelstor jordbrukare, som var bosatt en 5-6 k, m, söder om kyrkbyn, var sådan att han alldrig ville betala något, utan hot om lagsökning. Det var ej av behovet ^{När} tillkallat att han blev utsatt för utmätningar och dyligt, han hade riklig tillgång av skog. Orsaken var mera att det ej blev av, och till viss del blivit en hobby för honom.

En gång när han ej betalat en eller flera skulder och ej vid lagsökningstidens slut betalat dessa, utmätte länsman flera stycken av hans djur. Auktionen utlystes att hållas vid sockenstugan eller kyrkbacken. När den dagen var inne, bad han sina grannar om hjälp för att leda djuren till platsen. När de kom dit gick han in i

ACC. N:R M. 16307:9

FOLKLIVS-
ARKIVET
7 LUND

sockenstugan där länsman med medhjälpare var samlade. Han tog fram pengar och betalade allt han var skyldig. Då frågade länsman varför han gör på detta sätt, varför han ej meddelat honom att han avsett och ordnat med pengar, och varför i alla dar har ---namn tagit med sig djuren hit och skaffat hjälp till detta, när han har pengar med sig att betala. Då svarade han, jag ville visa att jag hade djuren kvar, att det ej är de som jag har sålt eller förskingrat "å så får en ju så rasande granna stämtla på kvettona".

Med säkerhet kan jag ej ange året för detta, men det torde ha varit strax före eller efter sekelskiftet.

Berättelser om denna man är legio här på orten, han var i många avseende ett original. Jag kanske får tillfälle att återkomma till detta i andra sammanhang.

Auktion på inre löseegendom försiggick i regel på gårdsplanen om väderleken tillät detta. Auktionsroparen och skrivare kunde också stå iförstun eller på trappan. Vid dålig väderlek var det svårt att ha varorna ute. Tunga saker fick ofta stå kvar på sin plats och spekulanterna se på dem där de var. Auktion å yttre löseegendom och djur försiggick alltid på ladugårdsplanen.

ACC. N:R M. 16307:10.

FOLKLIVS-
ARKIVET
10, LUND

Särskilda anordningar.

Vid föregående fråga besvarade jag vist delvis om detta. Vid bra väderleksförhållanden placerades det inre lösöret utom allt för tunga saker och glas och porslin med mera ömtåliga saker utomhus på gårdsplanen. Ömtåliga saker bar ~~XXXXXX~~ man sedan ut, antingen till auktionsförrättarens plats eller intog denna sin plats på en trappa till huset, för att där kunna visa upp den vara, som utbjöds. Som jag förut nämt fick vissa tunga möbler stå kvar på sina platser och där beses av besökarna. Samma dag som auktionen var hade alltid besökarna tillfälle att på förhand bese det som skulle säljas, förutsatt att de kom så lång tid före auktionens början, att de hade tid med detsamma. När varorna var utställda på en gårdsplan gick detta mycket bra och fort. Det var värre om auktionen av dåliga väderleksförhållanden var tvungen att helt eller delvis försiggå inomhus. Då var det alltid och är ävenså nu, trångt och besvärligt, att se på varan. Detta gäller altså försäljning av inre lösegendom, yttre sådan var alltid placerad på ladugårdsplanen. De som var spekulanter på djur av skilda slag hade alltid tillfälle att bese dessa på förhand, och detta gjordes alltid omsorgsfult.

ACC. N:R M. 16307: //

FOLKLIVS-
ARKIVET
// LUND

Auktionsförrättaren.

Den som ropade ut varorna kallades för auktionsropare, förkortat till "ropare" roparn". Det var ej säkert att det var själva auktionisten, som ropade. Om han själv var lämplig till det, så ropade han själv, om han ej var lämplig, lejde han en ropare. I så fall brukade auktionisten själv att skriva, föra protokoll. Vid större auktioner förekom det och förekommer, att det kan vara två, som byts åt att ropa. Såväl under 1800 talets slut, som senare, fanns det i regel i varje socken en eller flera personer, som åtog sig att hålla auktioner. I äldre tid behövde dessa auktionister äga vissa egenskaper. Han behövde också vara känd för att vara pålitlig i många avseenden. Han behövde också att vara någorlunda välbärgad, ekonomiskt sett. En auktionist är själv ansvarig för att varan, som ropas in blir betald. Bortsett från exekutivauctionerna var det i äldre tid alltid tre månaders betalningsanstånd. Med andra ord, en auktionist, som åtagit sig en auktion är skyldig att till försäljaren redovisa den summa, som auktionsprotokollet utvisar, och även inom en viss tid, som bestämmes emellan försäljaren och auktionisten. Försäljaren har alltså ingenting med köparen att göra i detta

ACC. N:R M. 16307:12.

FOLKLIVS-
ARKIVET
/2 LUND

avseende, den inropade varan skulle helt betalas till auktionisten. En auktionsförrättare behövde också att ha en viss pondus över sig han fick ej vara för hård mot inroparna om någon av dessa ej hade kunnat betala ett inrop inom bestämd tid, men ej heller för eftergiven i detta fall, då blev det hans egen förlust. Vissa sådana förluster fick nog alla auktionsförrättare i äldre. Många som köpte på auktion hade svårt för att betala, bland allmogen var det ju en ständig penningbrist denna tid. Det var väl sällan viljan som fattades - fast även sådant förekom - men vissa oförutsedda saker kunde inträffa från den dag auktionen förrättades, till den dag, som varan skulle betalas. Ett djur kunde t, e, x, ~~KNNA~~ bliva sjukt eller på annat sätt omkomma. Visserligen förbehåller sig en auktionsförrättare, såväl i äldre tid, som nu, där kredit på en viss tid medgives, äganderätten till varan, tills den samma är till fullo betalt. Men detta till trots kan många besvärligheter och otrevligheter uppstå i samband med detta. Det är alltså rätt många och i vissa fall rätt betydande krav, som ställes på en auktionsförrättare. Det var ingen fodran eller något nödvändigt att auktionsförrättaren behövde att äga en kraftig röst och vara munvig. Det var

ACC. N:R M. 16307/3.

FOLKLIVS-
ARKIVET
/3. LUND

givetvis bra om han ägde dessa begåvningar, men om han ej gjorde det skaffade han en ropare, som var känd för detta. I äldre tid var det en del auktionsförrättare, som försökte sig på att ropa själva, och ej hade den rätta förmågan därtill, men detta var ej omtyckt av besökarna. Besökarna tyckte att det var roligt om det var en ~~EK~~ "redier och munvig men ändå någorlunda saklig utropare". Det fanns ropare, som hade något annat med auktionen att göra, än tjänstgöra, som utropare. En auktionsförrättare behövde att ha såväl auktionsbesökarnas, som försäljarens förtroende. Om det ansågs hedersamt att bliva anlitat, som auktionist, vet jag ej hur jag rätt skall besvara. På ett sätt får det väl betraktas, som hedersamt uppdrag. Men det var ju också ett uppdrag, som vederbörande åtog sig mot betalning. Men i stort sett får det väl betraktas, som hedersamt. En auktionsförrättare, som många andra i liknande ställning, även om han var känd för solid ekonomi, kunde väl få trassliga affärer innan redovisningen med försäljaren var färdig. En auktionsförrättares betalning utgick och utgick alltid med procent. När någon bestämt sig för att hålla auktion, det gäller såväl förr, som nu, tillkallades den auktionsförrättare, som vederbörande beslutat

ACC. N:R M. 16307:14

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

14 —

att anlita sigav. Då bestämdes om allt som angick auktionen. Man kom överens om auktionsförrättarens ekonomiska ersättning, som nästan alltid var en viss procent på försäljningssumman. Denna procent var nästan alltid lika, dock något växlande efter tiderna. Var det tillexempel på en bondgård som skulle hållas auktion och även djuren försäljas, kunde man komma överens om en viss procent för summan av lösöret och en något mindre procent för summan av djurförsäljningen. Man kunde också enas om en viss procent ~~XXX~~ av summan för auktionen i sin helhet. Auktionsförrättaren antecknar så vad som skall säljas, ej allt, men i huvudsak. Dag och tid bestämmes och auktionsförrättaren ombesörjer kungörelsen om densamma. Förr med uppläsning i kyrkan, senare med annonser i ortspressen. En auktionsförrättare med medhjälpare fick alltid traktering. Gåvor däremot torde ej ha förekommit.

Skrivare och andra medhjälpare.

Om skrivaren och medhjälparen är väl ej så mycket att säga. Protokollet fördes så att varans namn antecknades, köparens namn och adress samt varans pris. Om det var en större auktion fördes två protokoll. Ett från auktionsförrättarens sida, ett från

ACC. N:R M. 16307:15

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

15 —

försäljarens sida. Den som förde försäljarens protokoll, brukade i äldre tid att benämnas "motskrivare". Som nämnts hade auktionsförrättaren en skrivare-om han ej skrev själv-fick denna betalas ut-av honom. Om försäljaren ville ha en skrivare-om han ej gjorde det själv-kunde det vara någon annan av familjen eller någon av honom betrodd person, i så fall fick försäljaren betala honom. Varan som skulle utropas fick gårdens folk-eller vid auktioner, som ej sådana fanns-försäljaren ombesörja och bekosta, att de kom utroparen tillhanda.

Försäljningen.

När det gäller auktion av yttre löseegendom, som alltså är tung att flytta, brukar utroparen att ställa sig på ett föremål av olika slag, det kan vara en låda eller dylikt. En auktionsutropare både vill och bör synas över besökarna, det är nästan nödvändigt för båda parter. Vid försäljning av djur brukar han att stå på en vagn eller annat högt föremål. Djuren ledes då fram till i närheten av utroparens plats. Vid inre löseegendom, om den placerad utomhus, blir förhållandet detsamma. Utroparen placerar sig på en stol eller liknande föremål, som han kan flytta med sig under auktionens gång.

ACC. N:R M. 16307:16.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

16

Vid auktion inomhus brukar också utroparen placera sig på något föremål av passande högd, för att han skall synas och höras lättare av besökarna. Vid vackert väder och försäljningsgodset ej är placerat på gårdsplanen, är det vanligt att roparen placerar sig på trappan och medhjälparna bär ut försäljningsgodset till honom. För besökarna var i detta avseende ej något särskilt ordnat. Varorna försåldes alltid i en viss ordning, så att det bästa sparades till sist. Vid försäljning av utvändig lösegendom och djur börjades med de dåliga och sämre redskapen, övergången till de bättre skedde sedan systematiskt. Var auktionen på en gård, altså där som också skulle säljas djur, sparades alltid de till slut. Innan försäljningen av djuren började var det vanligt att ta en rast. Då brukade också i regel besökarna att bjudas på två supar. Detta med att man började med de dåliga varorna och sparade det bästa till sist, var en rent taktisk åtgärd. När en auktion började var spekulanterna mera avvaktande och försiktiga. Det blev alldrig någon riktig fart på en auktion från början. Buden på den utbudna varan, gick i regel trögt då, men ökades undan för undan, allt eftersom besökarna fick upp ångan, en del av denna kom genom medförda

ACC. N:R M. 16307:17.

FOLKLIVS-
ARKIVET
/7 LUND

fickflaskors innehåll och välkomstsupen.

Före 1900 talets början och många år inpå detta fodrades alldrig kontant betalning av dem som av X auktionsförrättaren var kända och betrodda. Om denna kredit brukade alltid både förrr och senare och i vissa fall även idag en auktionskungörelse innehålla en särskild påminnelse, som i regel var affattad på följande sätt.

"Av mig kända och vederhäftiga köpare erhålla 3 månaders betalningsanstånd, andra betala kontant eller ställer godkänd borgen till förfogande". Äganderätten till försåld vara förbehålles till densamma är till fullo betald. Det var alltså auktionsförrättaren som ställde dessa villkor, ej försäljaren. Auktionsförrättaren var skyldig att betala försäljaren enligt överenskomna villkor, Detta med auktioner på kredit "betalningsanstånd" var en auktionsförrättares besvärligaste del av det åtagna uppdraget. Det var i vissa fall svårt för honom att under auktionens gång misskreditera honom ^{med gån} öppet. I vissa fall kunde han, trots bestämmelsen om äganderätten, ha svårt att få betalt för inköpt vara, och skulle han återta den, var detta också förknippat med ett vist besvär och kostnad. Auktionsförrätarna kunde dock i detta avseende arbeta olika smidigt

ACC. N:R M. 16307:18.

FOLKLIVS-
ARKIVET

18, LUND

De flesta av auktionsförrättarna sökte att ta detta så lungt som möjligt. Om en person som de hade haft svårt att få ut betalning av, kunde de säga till på förhand, att hans kredit på auktioner, som han höll, var slut. Han kunde också få längre betalningsanstånd något slag av avbetalning m.m. Men det fanns också auktionsförrättare, som gick mera hårdhänt fram med kunder, som hade svårt för att betala. Om detta vill jag uppteckna vad jag själv har hört på ett par auktioner här i bygden.

1929 var det auktion på kreatur och yttre löseegendom på den gård här i kyrkbyn, som vi inom vår familj, var bosatta på från 1914-38. Min far och en bror var fortfarande anställda där när auktionen förekom. Gården övergick då från en ägare till en annan. Som auktionsförrättare för denna auktion var två st, landsfiskaler.

Bland besökarna var bland andra en mindre jordbrukare från en grannsocken. Denne var känd för att fästa mycket, och det hade han gjort även denna dag. Han brukade också, när han var så där i sprit påverkat tillstånd bjuda på nästan allt, som roparen bjöd ut.

Så gjorde han även på denna auktion, och i början blev han vederbörligen antecknad för sina inrop. Landsfiskalerna tröttnade dock

ACC. N:R M. 16307:19.

FOLKLIVS-
ARKIVET
19 LUND

på honom, och förstod att han gjorde inköp, som han ej hade minsta användning för, och som han säkert skulle ångra dagen efter. De upplyste honom dock ej om att han var misskrediterad, och i en egentlig mening var ^{han} det ju ej heller. De gick så tillväga att de ej tog upphans bud, alltså om hans bud var det sista och rätteligen skulle inropet varit hans, de antecknade i protokollet den person som hade näst sista budet, och upplyste den om att inropet var hans. Han förstod dock deras åtgärd och ansåg sig vara kränkt, och frågade av vad orsak han var misskrediterad. Han fick då den upplysningen att på grund av hans onykterhet och ständiga ropande på varje vara, som utbjöds var han förbjuden att göra något mera inköp på denna auktion, och om ~~XXXX~~ han ej höll sig lung i fortsättningen blir han avvisad från auktionsplatsen. Han hade dock ganska svårt för att hålla sig lungn. En ortsbo härifrån som stod bredvid honom även han en festprisse, och som vid vissa tillfällen hade lite o-
talt med den länsman, som tillhörde distriktet, understödde honom han tyckte det var roligt med hans kontrovesser med landsfiskalerna. Bland annat sade han till honom. Du, jag vet varför du ej har kredit, du är för liten och osynlig, hade du åtminsone haft en redit

ACC. N:R M. 16307:20.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

20. —

stor mage-symbol för välstånd denna tid-hade du säkert fått kredit. Han var också slagfärdig denna man och han replikerade "då har mamma hemma om det hjälpa något". Slutligen blev han bortvisad från auktionsplatsen.

Ett av trettiotalets första år körde jag besökare till en auktion i en grannsocken. Det var en mindre auktion på två kor och den yttre löseegendomen till ett sådant mindre ställe. Den här anlidade auktionsförrättaren, var till många delar, alltså inte endast som auktionsförrättare, ett stort original. Bland annat hade han ett mycket säreget utseende och talesätt. Han upprepade ofta sina ord ett par gånger. Många av auktionsbesökarna hade mycket roligt åt honom. Han och hans syskon, de var nämligen 5 st, 3 bröder och 2 systrar, alla ogifta var ganska förmögna, men också snåla och sparsamma. Berättelserna om dessa syskon är också legio här på orten, men det var ej om detta jag skulle uppteckna nu.

När en av korna bjöds ut på denna auktion, var det en av besökarna, som av denna auktionsförrättare blev misskrediterad. Han bjöd alltså sista, högsta budet. Auktionsförrättaren godtog ej detta bud, när han nämnde köparens namn till skrivaren, ~~XX~~ var det namnet på den

ACC. N:R M. 16307:21

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

21

som hade näst sista och högsta budet. Den förstnämnde gjorde honom då uppmärksam på att det var fel, han trodde väl att han ej hört hans sista bud, han yttrade det är fel det var jag som hade sista budet. Auktionsförrättaren svarade då. Ja, ja, ja hörde la dä, ja hörde la dä, men du har ej betalt det du köpte på auktionen sist, så du ä inte betrodde längre, ä inte betrodde. Detta yttrade han högt så att alla besökarna hörde det. För den som ej var betrodde var detta ett ganska pinsamt tillfälle, att så där utan minsta omsvep och med alla auktionsbesökarna som lyssnare, bliva påmind om detta. Jag var bekant med, och kände mycket väl denna auktionsförrättare och har ännu mera hört både honom och hans syskon berättas om här i bygden. Min uppfattning är att han ej var så hård eller elak, som detta hans yttrande kanske föranleder att tro. Jag tror mera att detta yttrande var ett utslag av hans rättframhet och hans sätt att utan omsveps säga sin mening. Om lustiga utbud tror jag det blir ganska svårt att uppteckna något. Med detta var det och är ännu, att det kunde förekomma det ena lustiga utbudet efter det andra. I första hand var detta beroende på roparen, men även på besökarna. Sade roparen en passande lustighet

ACC. N:R M. 16307:22.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

22. —

till den vara som han bjöd ut, vilket ofta hände och händer, och någon av köparna bättrade på med ett tillägg eller en motsägelse kunde det bliva mycket av lustigheter och anspelningar. I äldre tid kunde dessa lustigheter till en viss del urarta, både från roparen och från någon av besökarna. Roparen, om han än var munvig och skicklig, måste dock hålla sig inom vissa gränser, det var ej passande av honom att göra för grova anmärkningar, om han var en bra ropare, var han lustig på ett oförargligt sätt. En besökare däremot hade ej något ansvar i detta fall. Vid utbud av en vara, kunde det vara en besökare, som sade, det passar för dej att köpa, det är bra att ha om en skall göra det eller det. Detta var ofta en anspelning mot den person, som han tyckte att varan passade till. Sådana anspelningar kunde vara av mångahanda och ^{all}skiftande slag. I regel var det dock något, som de flesta kände till, som en del hade roligt av, andra blev illa berörda, närstående personer och kanske en del som var mer eller mindre inblandade i det, som anspelningen berörde. I vissa fall kunde sådant vara anledning ^{här}osämja. Några särskilt lustiga utbud, kan jag eller mina berättare ej ange. Med såna lustigheter menar jag sådana, som givet anledning till

ACC. N:R M. 16307:23.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

23. —

att i andra sammanhang repeteras. På en auktion å Mölneby, det var 1918 hade auktionsförrättaren en ropare från svenljungatrakten. Denne var känd för att ha en väldig humor och svada och var en omtyckt och prima ropare. Detta var en stor auktion med ett stort antal djur att sälja. För alla djuren ^{var} på förhand skrivna förteckningar om deras ålder härstammning m.m. Roparen läste först på detta papper och angav det skrivna. När en av hästarna leddes fram för försäljning ville en av spekulanterna ha reda på dess ålder, innan roparen hunnit att meddela detta. Spekulanten frågade hur gammal är den. Roparen svarade under det han läste på papperet. "Han är konfirmerad för några år tillbaka och skall snart ut och mönstra". En auktionsförrättare här, som ^{var} ganska mycket anlitad under 20 och 30 talet här, hade en sådan där lustighet att säga, som han upprepade ganska ofta, och om han ej gjorde det blev han vid vissa tillfällen tillfrågad av köparna om detsamma. Vid försäljning av en sak, som spekulanterna ej hade sett i förväg, blev han tillfrågad om den var bra och felfri. Han svarade då. "Den är både ren och hel och sammanhängande. Efter denna första gång, som han yttrade detta blev han ofta av spekulanter tillfrågad, om varan var ren, hel och sammanhängande.

ACC. N:R M. 16307:25.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

25. —

Detta med att att "bjuda på" dyrka upp är ju en auktions egentliga mening, dess försäljningssystem. I äldre tid var det dock många av auktionsbesökarna, som var ganska arga över att den eller den hade bjudet på en vara "dyrkat upp" den för honom. Många föreställde sig att det var blott för att han hade bjudet, som den eller den hade dyrkat på. De trodde ej då att även den andra ~~ix~~ och så ville bli-
va ägare till samma vara. Bortsett från bulvanerna, villkas uppgift var att "dyrka upp" förekom det och så att någon eller några av rent okynne "dyrkade på". Sådant kunde ske av skilda orsaker. Den som bjöd på varan och var verklig spekulant, kanske hade gjort på samma sätt på en annan auktion med den eller de, som nu av rent okynne dyrkade på, för att vederbörande skulle få betala mera, än vad annars hade blivit fallet. Sådant med att dyrka upp kunde och så före-
komma ovänner emellan. Numera förekommer knappast sådant, men det ligger ej så långt tillbaka i tiden, och förr var det ganska vanligt förekommande. Det hände och så att en person kunde be en annan om att ej dyrka upp en vara, som han själv var spekulant på, och som han misstänkte eller rent av frågade den andra om han och så var spekulant på. "Ä dä så att du inte riktigt tvunget vill ha dä, så

ACC. N:R M. 16307:26.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

26. —

behöver du la inte dyrka upp ett för möe för me".

Angående nidvisor och andra sådana, har mina berättare eller jag ej hört omtalas här ifrån orten.

Vilka besökte auktionerna.

Om man först räknar med 1800 talets sista del, så ansågs de för långväga, som kom en, två, och tremil bortifrån och detta förekom den na tid. Hästarna hade börjat att bliva ganska vanliga då, och det var inget ovanligt att gå dessa sträcker i äldre tid. Långväga besökare var dock mest förekommande, om det var någon större auktion. Senare tider och allra helst nu i bilismens tidevarv är det inget ovanligt med långväga besökare.

Auktionsförrättaren brukade ej att offentligt ordna med någon in- kvartering. Om det var en auktion, som någon av hans släktingar eller vänner, som bodde så långt bort att de ej kunde återresa samma dag, hade bett honom om att meddela dem densamma, fick de stanna hos honom. Samma var förhållandet med försäljaren. Det förkom också att släktingar och vänner till folk som bodde på orten kombinerade auktionen med en påtänkt påhälsning, och gästade desamma.

ACC. N:R M. 16307:27.

FOLKLIVS-
ARKIVET

LUND

37. —

Personer som ofta gick på auktioner, om ej på alla, så dock på många och köpte mycket med gammalt skräp, bara för att var billigt och tro-
ligtvis också för lusten att köpa, har funnits. Jag säger funnits för numera får det hänföras till undantagen. Under 40 talet förekom det ganska mycket att t.e.x. smeder köpte mycket med redskap för hästar. När lantbrukarna började att övergå till traktorer och redskap till dessa, och det var en auktion på ett sådant ställe, gick dessa redskap så billigt att de köpte dem för järnets skull. Antingen till användning i rörelsen eller för försäljning till skrot.

I äldre tid fanns det dock gubbar, som när de blev lite fulla, ej kunde tåga på en auktion. De köpte ofta sådant som de ej ville haft eller behövde, detta konstaterade de ej förrän dagen efter. I vissa fall hade detta för en auktionist eller ropare blivit en vana att försöka sälja sådant, som de ej fick bud på, till sådana personer. Om det var en sak, som roparen ej fick bud på, kunde han ropa en sådan persons namn. Ge mig ett bud på detta, gjorde han då detta, så kunde roparen säga, det är för billigt, lägg på 25 öre så får du det. Något pålägg var väl ej alltid att det blev gjort, i regel fik han

ACC. N:R M. 16307:28.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

28 —

det ändå. Det fanns en del personer och så som satte en viss ära uti att köpa mycket på auktionerna. De var på något sätt stolta över att de var betrodda köpare.

Sådana personer, som köpte eller samlade till antikvitetsaffärer, är ganska svårt att ange någon tidsuppgift om. Om man räknar med strax före och efter sekelskiftet, torde såda uppköp på auktionerna här knappast förekommit. Det är långt till någon stad härifrån och det var väl i regel från städerna, som dessa köpare i första hand kom. Jag tror att man kommer denna fråga ganska nära rätt, om man säger att det var i mitten av 20 talet, som dessa uppköpare började att komma till auktionerna. Under första världskriget var det en gård-farihandlande här, som började att köpa upp antikviteter, helst koppar. Under 20 och början på 30 talet var det många sådana uppköpare, som besökte orten här och försökte att köpa upp gamla saker av skilda slag. 1895 var det enligt berättaren judar, som åkte här i bygden för att köpa upp antikviteter. Jag har också hört berättas om att de köpte håret av kvinnorna. Någon direkt i legostadgan föreskriven fridag för tjänstefolk förekom ej. Men i regel fick dessa fritt

ACC. N:R M. 16307:29.

FOLKLIVS-
ARKIVET

29. LUND

om auktionen ej var för långt från deras anställningsställe. Detta gäller i första hand manfolk, kvinnfolk gick till skillnad mot nu, ej så mycket på auktion i äldre tid.

Auktionerna spelade en icke ovesentlig roll, som mötesplats för ungdomen. Detta gäller för tiden före och omkring sekelskiftet och fram till 30 talets början. Nöjestillfällen var få för landsbygdens ungdom under denna tid. Helst om man räknar med den tid-tiden före 1910 när syklarna ej var ~~MYNY~~ vars och ens egendom. Det var ju trevligt att få lite ledigt, och i regel lite skoj på kvällen.

Båda mina berättare och jag själv vill betrakta dessa auktionsdagar som en viss mån av högtid. De var efterlängtrade, något som man såg framemot och väntade på. I detta fall var det nog lika för både gammal och ung.

Förplägnad.

Här avser jag först vad tiden beträffar, slutet av 1800 talet och fram till mitten av 20 talet, denna tid var med undantag av första världskrigets år, då inget fanns att bjuda på, ganska lika i detta

ACC. N:R **M. 16307:30.**

FOLKLIVS-
ARKIVET

30, LUND

fall här på orten. Under denna tid förekom det auktioner, dock ej allmänt, att försäljaren bjöd besökarna på kaffe. Vid större auktioner förekom det att kaffeförsäljning var anordnat. Försäljning av öl förekom också ganska vid många auktioner. Denna ölförsäljning torde dock upp hört vid tiden för första världskrigets början. Den sista auktionen här som ölförsäljning förekom, som mina berättare och även jag minns var på hösten 1913. Försäljaren brukade dock att bjuda vissa personer på kaffe. Släkt och närmare vänner o.s.v. Denna sedvänja finns ännu kvar på vissa platser här på orten eller kanske rättare, hos vissa personer. För blott tre år tillbaka var jag på en auktion i en grannsocken, det var en avlägsen släkting till mig, som höll auktion på djur och yttre lösegendom. Allmän kaffebjudning förekom ej, men vad jag förstod, så bjöd de alla släktingar och närmare bekanta och vänner. Vad brännvin beträffar var det vanligt - det var mera ovanligt att det ej förekom - att alla besökare, som ville ha den varan - och det var nästan alla i äldre tid - bjöds på en välkomstsup. Om det var en auktion av såväl lösegendom, som djur, brukade man att taga en rast när lösegendomen var såld och innan

ACC. N:R M. 16307:3/

FOLKLIVS-
ARKIVET

3/ LUND

djuren började att försäljas, och då bjöds det på 2 supar. Att varje köp skulle bekräftas med en sup, har ej förekommit här. Kalas är väl kanske lite för mycket sagt att byborna brukade att hålla för bekanta, släktingar och vänner. Det var dock vanligt att de blev bjudna in, som uttrycket sade. En viss beredskap var det också många, som hade. Det var mycket mera vanligt i äldre tid, än nu, att man bjöd sina bekanta komma in, och bjöd dem på vad huset hade. Den som låt hålla en auktion, hade ingen skyldighet till att bjuda alla besökarna på mat eller dryck. Som jag förut nämnt förekom det auktioner, där alla besökarna blev bjudna på kaffe, och som förut upptecknats på supar. Vissa personer blev alltid bjudna på kaffe - vilka har jag vist upptecknat - det förekom också att vissa personer blev bjudna på mat, men i regel var det väl endast långväga släktingar. Auktionsförrättaren skrivaren och alla, som på ett eller annat sätt hjälpt till med auktionen, bjöds i regel på såväl mat, som dryck. Även de större köparna, t. e. x, alla köparna av djur, blev i regel bjudna på någon extrasup. Det förekom också att dessa blev bjudna på kaffe och kaffekask. I en egentlig mening hade ej auktionsbesökarna någon förning med

ACC. N:R M. 16307:32.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND
32. —

sig, det var ju ej så där förutbestämt att medföra, som t. e. x., till
bröllop och begravning. Det förekom dock säkert att sådant skedde.
Detta med förning var ganska sedvanligt här på orten i äldre tid.
Långväga besökare och även de som hade någon kilometer att gå eller
färdas, hade ofta en smörgås eller annat med sig, och så i regel en
lommaflaska. Var det en auktion, som ölförsäljning förekom och besö-
karna hade fått en välkomstsup och två sådana före djurförsäljning-
en och så kände på innehållet i lommaflaskan allt då och då, så be-
hövdes det också något av fast föda.

Avslutningsfestligheter.

Vad som angår avslutningsfestligheterna, vill jag yttrycka det så,
att det var ganska vanligt att en auktion i äldre tid avslutades
med dans. Det var väl ej alltid som det fanns möjligheter till det-
samma, men fanns sådana, blev det i regel dans. Själva anordningen av
denna avslutningsdans, blev väl i många fall ganska profisorisk.
En sådan dans kunde vara ordnad på förhand och spelman vara tills-
agd. Det förekom också att det bestämdes under auktionens gång och

ACC. N:R **M. 16307:33.**

FOLKLIVS-
ARKIVET

LUND

33. —

efter dess avslutande. Platsen för en auktionsdans blev efter om-
ständigheterna och möjligheterna för densamma. Det förekom att man
kunde få densa i storstugan på den gård där auktionen förrättats.
Om det ej var för kallt förekom dock de flesta auktionsdanserna på
någon loge, denna loge kunde vara såväl å auktionsstället, som på nå-
gon granngård. Det förekom också sådana danser i drängstugorna. Då
fick det i regel ej vara alldeles för många deltagare, för dessa var
i allmänhet ej så rymliga. Förekom auktionen sommartid dansade man
ute på någon s. k. dansplätt. En sådan fanns i regel i äldre tid, i var-
je by. I stort sett var det väl mest mest ungdom, som deltog i dessa
danser. Om dansen var ordnad på förhand, hade man också försäkrat
sig om musik på samma sätt. Om dansen blev mera sporadisk anordnad
ordnades musiken med den eller den, som låg närmast till. Det fanns
också spelmän, som utan att vara ombedda på förhand, tog sitt instru-
ment med sig till auktionen. Detta med tanke på om det skulle bliva
dans. Hade man kallat spelmän var det endast för dansen. Musik un-
der auktionen förekom ej. Dessa spelmän betalades enligt den gamla
tidens sed, med att skramla in spelmanspengar. Innan dansens slut

ACC. N:R M.

16307:34

FOLKLIVS-
ARKIVET

LUND

34. —

var det någon, som gick omkring med sin hatt eller mössa och bad deltagarna om en slant till spelmanspengar"Skramla till spelmanspengar kallades detta tillvägagångssätt. Spelmannen fick alltså ta vad han fick. Detta kunde givetvis bliva olika beroende av olika orsaker. Det kunde var många eller lite deltagare, givmildheten kunde väl och så vara olika. Om de ansvariga för detta tyckte att det blivit alldeles för lite för spelmannen, försökte de att få något till av slantar. Vad som angår lek och idrott förekom det ofta kraftprov av olika slag. "Bryta arm och fingerkrok" var de vanligaste kraftprov som förekom. Dessa kraftprov kunde också vara föremål för vadslagring deltagarna emellan. Det förekom också vadhållning emellan åskådarna. Man höll alltså på den eller den av de tävlande. I vissa fall kunde dessa kraftprov bliva anledning till osämja och även slagsmål. En förlorare kunde t, e, x, göra anmärkning på att vinnaren ej hade tävlat regelmässigt, att han fuskat på något sätt. Fick han då medhåll av åskådarna och i regel fick han det av dem, som höll på honom, kunde vinnaren bliva utmanad på nytt. Vann den förra vinnaren även denna gång, avsågs i regel tävlingen vara korrekt. Men om den

ACC. N:R **M. 16307:357.**

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

35, —

förra forloraren vann i omtävlingen blev det ofta föremål för ord-
växling, att det ej var just från hans sida, när han vann i den första
tävlingen. Denna ordväxling kunde ofta vara orsak till osämja och i
vissa fall leda till slagsmål, såväl enskilt dessa tävlande emellan,
som deras med och mothållare under tävlingen. Helt vanligt är kans-
ke ett för starkt ord, men det var dock ganska vanligt med slagsmål
på en auktion under slutet av 18 och början av 1900 talet. Anledning
en till dessa slagsmål kunde vara av flera slag. En sådan, som jag
nu upptecknat angående en tävlan "kraftprov, alltså en osämja som
var ny för dagen. Det kunde också vara gamla tvistigheter, som skulle
"göras upp" såväl man, som man emellan, som byar. Slagsmål förekom
dock mest om auktionen var nära en socken eller länsgräns. Dessa
gränslinjer var ganska ömtåliga i sådana fall i äldre tid. Under
den tid, som auktionen varade förekom ~~XX~~ sällan något slagsmål, i re-
gel blev det efteråt. Här i socknen torde ej slagsmål ha förekommit
så mycket, som vad jag har läset och hört omtalas från andra orter.
Slagsmålen var också mycket beroende av hur våt auktionen var. Var
besökarna någorlunda nyckra, blev det sällan slagsmål, var de berusade

ACC. N:R M. 16307:36.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

36. —

däremot var det lätt till att det blev slagsmål. Främmande eller långväga besökare behandlades väl i stort sett lika med andra. I en viss mån var dock detta beroende av, om de var lugna och ordentliga. Om de ej var detta utan försökte på ett eller annat sätt att visa sig överlägsna, kunde förhållandet bliva ett annat. Då kunde ortens ortens folk-det fanns alltid någon intiativtagare till sådant-enas om att visa dem på plats.

Om ett tilltänkt slagsmål "en hämdeakt" som ej blev, som det var tilltänkt från början, utan i stället blev till ett allmänt skratt bland bland de auktionsbesökarna, som fick tillfälle att se det, omtalar berättaren följande. Det var på en auktion i skogsbygden här en 3 k.m, från kyrkbyn. Tiden för densamma var dagen före midsommarafton i mitten av 1890 talet. Berättarens fader var auktionförrättare och berättaren själv var också närvarande. På ett litet torpställe intill det som auktionen hölls, hade mannen några år varit till Amerika. Under hans år där ryktades det om att hans hustru hade varit honom otrogen-ett rykte som vist var sannig-Vid sin hemkomst fick mannen höra talas om sin hustrus otrogenhet, och beslöt att hämnas

ACC. N:R M. 16307:37.

FOLKLIVS-
ARKIVET

LUND

den man som ryktet utpekade. Denna nämnda auktion tyckte han var ett lämpligt tillfälle. Han vidtalade en annan auktionsbesökar att hjälpa honom och pryglade upp den andre och bekänna sitt förhållande till hans hustru. De kom överens om att de skulle bjuda hans hustrus älskare upp på ett vindsrum, bjuda på brännvin och sedan pryglade honom. En man bland besökarna anade dock oråd när han såg dessa tre gå upp till byggnadens vindsrum. Han meddelade då en man-känd för sin väldiga kroppsstyrka-sina farhågor och bad honom gå upp och se efter vad det skulle bli av det där. Det gjorde han-men några närstående följde också efter-när han kom upp hade slagsmålet börjat. Han samlade alla tre i sin väldiga famn och kramade dem, så ingen av dem förmådde att säga ett ord. När han släppte dem stod de där mycket snopna och handfallna bland de skrattande åskådarna.

Fattigauktion.

Fattigauktion har förekommit här i socknen å såväl äldre, som barn. De gamla var sådana, som var orkeslösa och ej kunde reda sig själva. Det var också sådana, som var mentalt sjuka och av denna anledning

ACC. N:R M. 16307:38.

FOLKLIVS-
ARKIVET

var oförmögna att klara sig själva. Barn var i regel sådana, som bli-38 LUND

helt föräldralösa eller endera fadern eller modern gick bort.

Formen för dessa auktioner var att det var den lägstbjudande, som an

budet antogs ifrån. Själva tillvägagångssättet kan jag knappast re-

dogöra för, mina berättare har väl mer än jag hört omtalas om detta,

men de är dock för unga att själva minnas något om detta. Men till-

vägagångssättet kunde väl knappast vara mer än ett. Jag har dock

hört talas om, att om det var någon som fick det lägsta budet och

det hade framförts klagomål mot denna att han var allt för hård om

dem eller den, som han hade haft hand om, att han med detta mistade

sitt förtroende. Själva auktionen var alltid i sockenstugan, och vad

jag har hört berättas skulle de som bortauktionerades innfinna sig

på platsen, om de kunde göra det. Om detta också gällde barnen har

jag ej kunnat få klarhet i. För två eller tre år sedan träffade jag

en man, som kom hit till min bostad och bad mig följa med till kyr-

kogården, han ville försöka att leta upp platsen för sin faders grav

När han från kyrkogården blickade upp mot skolan, mindes han att den

gamla sockenstugan-som också var skola i hans barndom-hade legat

ACC. N:R M. ~~16307:39~~

FOLKLIVS-
ARKIVET

LUND

39
—
där. Han talade då om att han på hösten år 1885 skulle ha sålts på en auktion där. Hans far hade varit rättare på en gård där vars namn är Skönabäck, då var den en utgård till Mölneby. Han dog på vintern detta år i lunginflammation. Under sommaren hade modern arbetat ute på gården och detta tillsammans med något hjälp från kommunen, hade de klarat sommaren. På hösten ansågs dock att två av de äldre barnen skulle säljas på auktion. Han mindes ej om han var inne i sockenstugan, men han mindes att han och en pojk till hade gått därifrån och undan. När de trodde att tiden för auktionen var inne sprang de väldigt fort därförbi och på vägen hemåt. Han blev också såld, men innan tiden var inne att han skulle avhämtas av sin köpare hade modern fått kontakt med släktingar eller bekanta norröver och de hjälpte henne så att hon kunde behålla sina barn. Jag själv blev ganska berörd och tyckte att det var rent beklämmande att höra honom berätta om detta hans tragiska barndomsminne. Min far född 1871 kände hans far, han hade också för mig berättat detsamma, som den gamla mannen berättade för mig. Men just detta att höra honom själv berätta det var ganska tragiskt.

ACC. N:R M. 16307:40.

FOLKLIVS-
ARKIVET

40 LUND

Auktionsförrättare var kommunalordf. Någon särskild fattigvårdsordf. fanns ej denna tid. Kommunalordf. fungerade som båda delar. Vid auktionens förrättande visade sig besökarna "spekulanterna" troligen från sin bästa sida. Det fanns personer, som nästan alltid hade sådana bortauktionerade hjon. Jag minns särskilt en indelt soldat "knekt" han hade alltid någon, han kunde också ha sådana hjon från någon av grannsocknarna. Dessa auktioner samlade ej alls så många besökare som andra. I regel var det blott de som hade auktionen om hand och de, som var spekulanter, och en del av nyfikenhet. De ville se och ha reda på var det eller det hjonet skulle få sitt härberge. Sedan 1890 har det ej funnits några sådana auktioner här i en egentlig mening. Per Johanssons fader-Josef Johansson-var från 1891 till 1903 kommunal och fattigvårdsordförande här i socknen. När han tillträdde denna befattning började en viss humanisering-möjligen hade det börjat något tidigare. De förutvarande egentliga auktionerna förekom ej längre. På ett vist sätt var det väl auktion, även det tillvägagångssättet. Det tillgick så. Att ordf. och hans medhjälpare frågade de personer, som hade ett sådant hjon, om de också skulle ha

ACC. N:R **M. 16307:4/**

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND
2/1

det till kommande år. Om denna då ville det och han var känd för att vara hyggelig mot den ,som hade hade, blev det bestämt på förhand alltså. Om han ej ville fortsätta att ha hjonet, frågade kommunmyndigheterna en annan person, om han ville taga det hjonet för det och det priset. Likadant var det om det var någon gammal, som för första gången skulle auktioneras bort. Då tillfrågade också myndigheterna någon lämplig person, som de trodde var intresserad. Det fanns också personer som anmälde sig till ordf. att de var intresserade av att taga ett hjon. Priset för ett år bestämdes alltså av kommunmyndigheterna på förhand. Det kunde vara olika pris för ett hjon beroende av hur gammalt eller sjukligt det var. De som kunde göra "som yttrycket benämndes "något rätt för sig" betalades minst för. I vissa fall förekom det att en person begärde mera för vården av ett hjon, än vad myndigheterna hade bestämt. Om de ej kunde komma överens om priset i ett sådant fall vidtalades en annan person, i regel en sådan som på förhand anmält sig intresserad, och nöjd med det bestämda priset. Sedan detta tillvägagångssätt genomförts hölls det inga särskilda fattigauctioner. Vad som rörde dessa fattighjons bortauktioner

ACC. N:R M. 16307: 42.

FOLKLIVS-
ARKIVET

7/2 LUND

ring beslutades om på en stämma, i regel på decemberstämmen. Detta tillgick så att ordf. nämnde fattighjonet vid namn och den person som skulle ha vården av densamma. Han nämnde också priset och fågade om stämman godkände det. Detta tillvägagångssätt var naturligtvis en ganska stor humanisering av de förutvarande direkta auktionerna till den lägstbjudande. Visserligen fanns väl en del av auktionsandan kvar även över detta, men får väl i stort sett betraktas som ett humanare sådant. Vid 1890 talets början började också de kommunala myndigheterna att i en viss mån tillse att behandlingen av fattighjonen var någorlunda mä¹²sklig. Om en person till ordf. framförde bevisbara klagomål på, att en person som hade ett fattighjon i sin vård behandlade honom illa, blev han vid den åtagna vårdtidens slut fråntagen vårdnaden .